

Chambre des Représentants

Kamer der Volksvertegenwoordigers

2 MARS 1954.

2 MAART 1954.

PROJET DE LOI

abrogeant l'article 315 du Code civil et comportant des mesures transitoires.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA
COMMISSION DE LA JUSTICE ⁽¹⁾,
PAR M. GENDEBIEN.

MESDAMES, MESSIEURS,

C'est en fait à l'unanimité que le Sénat a adopté la proposition de loi du baron de Dorlodot qui demandait l'abrogation de l'article 315 du Code civil (139 voix contre 1) et cependant voici 150 ans que cet article est enseigné dans nos universités et appliqué par nos Cours et Tribunaux.

Pourtant son application aboutit à accepter des situations dont l'in vraisemblance n'échappe à personne. Le législateur de 1804 ne les avait-il pas prévues? Les meilleurs auteurs se sont penchés sur ce problème sans pouvoir nous fournir de véritables justifications, tout au plus des explications.

Comment comprendre en effet qu'un enfant né 10 ans après la mort d'un homme en soit le fils légitime? Comment expliquer qu'un homme divorcé et remarié depuis des années, doive recourir à la Justice pour que l'enfant que sa première femme mettrait au monde aujourd'hui ne soit pas légalement adultérin? Or, sans protestation de sa part, cet enfant sera considéré comme le sien, puisque l'article 315 du Code civil nous apprend que la légitimité de l'enfant né 300 jours après la dissolution du mariage « pourra » être contestée.

⁽¹⁾ Composition de la Commission: M. Joris, président; MM. Charlotiaux, Charpentier, De Gryse, De Peuter, Mme De Riemaecker-Legot, MM. Fimmers, Gendebien, Hermans (Fernand), Lambotte, Nossent, Oblin, Robyns. — Bohy, Camby, Collard, Deruelles, Mme Fontaine-Borquet, MM. Hossey, Housiaux, Pierson, Soudan. — Janssens, Leclercq.

Voir :

237: Projet transmis par le Sénat,

WETSONTWERP

tot intrekking van artikel 315 van het Burgerlijk Wetboek en houdende overgangsmaatregelen.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE ⁽¹⁾, UITGEBRACHT
DOOR DE HEER GENDEBIEN.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

De Senaat heeft het wetsvoorstel van baron de Dorlodot tot intrekking van artikel 315 van het Burgerlijk Wetboek haast eenparig aangenomen (139 stemmen tegen één), en toch wordt dit artikel reeds 150 jaar lang in onze universiteiten onderwezen en door onze Hoven en Rechtbanken toegepast.

De toepassing er van leidt nochtans tot het aanvaarden van toestanden waarvan de onwaarschijnlijkheid niemand ontgaat. Heeft de wetgever van 1804 die dan niet voorzien? De beste rechtsgeleerden hebben zich met dat probleem beziggehouden, zonder ons een werkelijke verantwoording te kunnen verstrekken, hoogstens een verklaring.

Is het inderdaad begrijpelijk, dat een kind dat 10 jaar na de dood van een man geboren wordt diens wettelijk kind kan zijn? Hoe verklaart men dat een man, die uit de echt gescheiden en sedert jaren hertrouwd is, zijn toevlucht tot het Gerecht moet nemen, opdat het kind dat zijn eerste vrouw thans ter wereld brengt wettelijk geen uit overspel geboren kind zou zijn. Welnu, zonder verzet van zijnerwege wordt dat kind als het zijne beschouwd, aangezien artikel 315 van het Burgerlijk Wetboek ons leert dat de wettigheid van het kind dat 300 dagen na de ontbinding van het huwelijk geboren wordt « kan » betwist worden.

⁽¹⁾ Samenstelling van de Commissie: de heer Joris, voorzitter; de heren Charlotiaux, Charpentier, De Gryse, De Peuter, Mevr. De Riemaecker-Legot, de heren Fimmers, Gendebien, Hermans (Fernand), Lambotte, Nossent, Oblin, Robyns. — Bohy, Camby, Collard, Deruelles, Mevr. Fontaine-Borquet, de heren Hossey, Housiaux, Pierson, Soudan. — Janssens, Leclercq.

Zie :

237: Ontwerp overgemaakt door de Senaat.

La légitimité de cet enfant dépendra donc du bon vouloir, ou des connaissances juridiques si pas des moyens financiers de celui que la loi présume être son père, et n'oublions pas que des héritiers peuvent également faire valoir leurs droits.

Or, la science médicale est suffisamment précise quant à la durée de la gestation humaine pour que cette hypocrisie prenne légalement fin et que les juristes se bornent désormais à en rechercher les explications historiques.

L'explication du baron de Dorlodot qui croit que le législateur de 1804 a voulu tenir compte de la situation de nombreux émigrés semble plausible et nous n'y reviendrons pas.

Peu important d'ailleurs les motifs qui ont inspiré à l'époque, les auteurs de l'article 315; il n'en demeure pas moins que cet article constitue dans certaines de ses applications un défi au bon sens. C'est la raison pour laquelle le Sénat nous en demande aujourd'hui la suppression pure et simple en prévoyant une mesure transitoire en faveur des enfants nés avant la mise en application de cette loi.

Quelle objection peut-on faire à cette proposition, sinon que seront rejetés automatiquement dans l'illégitimité tous les enfants nés trois cents jours après la dissolution du mariage de leur mère?

Ces enfants seront donc des enfants naturels, mais n'est-il pas plus choquant de les voir porter un nom qui les introduit frauduleusement dans une famille honorable? Et si nous voulons être logiques, pourquoi refuserait-on à ces enfants la qualité d'orphelins de guerre quand celui que la loi considère comme leur père est mort au service du Pays des années avant leur naissance?

Il va de soi que ce n'est pas de gaité de cœur que le Parlement rejettera dans l'illégitimité tous les enfants nés plus de trois cents jours après la dissolution du mariage de leur mère; mais il est certain que la proposition du Baron de Dorlodot est tellement logique qu'on ne peut s'arrêter à ces considérations, aussitôt la question posée comme elle l'a été.

Seules des mesures transitoires peuvent retenir notre attention et c'est ainsi que le projet qui vous est soumis présume issu du mariage dissous depuis plus de trois cents jours, l'enfant né avant l'entrée en vigueur de la présente loi, à moins qu'il n'ait fait ou ne fasse l'objet d'une légitimation, d'une déclaration de reconnaissance paternelle ou maternelle ou que sa légitimité ne soit judiciairement contestée.

Ajoutons que l'article 2 du projet prévoit également que même en l'absence de reconnaissance maternelle, l'enfant qui a perdu le statut d'enfant légitime a, vis-à-vis de sa mère, le statut d'enfant maternel reconnu dès la naissance.

Soulignons enfin que cet article consacre pour le ministère public le droit qui lui était contesté jusqu'ici d'introduire une action en contestation de légitimité.

Le projet a été adopté à l'unanimité, tel qu'il a été transmis par le Sénat, de même que le rapport.

Le Rapporteur,
Ch. GENDEBIEN.

Le Président,
L. JORIS.

De wettigheid van dat kind hangt dus af van de goede wil, van de juridische kennis en zelfs van de financiële middelen van diegene die door de wet als de vermoedelijke vader wordt beschouwd. Laten wij daarbij niet vergeten dat ook erfgenamen hun rechten kunnen laten gelden.

Welnu, de geneeskunde kan de duur van de zwangerschap duidelijk genoeg bepalen opdat in wettelijk opzicht een einde zou worden gemaakt aan die huichelarij, en dat de rechtsgeleerden zich voortaan er toe beperken de historische verklaringen er van op te zoeken.

De verklaring van baron de Dorlodot, die meent dat de wetgever van 1804 rekening heeft willen houden met de toestand van tal van uitgewekenen, schijnt aannemelijk en wij komen er dan ook niet op terug.

Trouwens, de beweegredenen van degenen die toen artikel 315 hebben opgesteld hebben weinig belang. Dit neemt niet weg dat dit artikel, in sommige toepassingen er van, tegen het gezond verstand indruist. Daarom verzoekt de Senaat ons thans het zonder meer in te trekken, met een overgangsmaatregel ten voordele van de kinderen die vóór de inwerkingtreding van deze wet geboren zijn.

Wat kan men tegen dit voorstel anders aanvoeren, tenzij dat de kinderen die 300 dagen na de ontbinding van het huwelijk van hun moeder, geboren werden, automatisch als onwettig zullen worden beschouwd?

Deze kinderen zullen bijgevolg natuurlijke kinderen zijn, doch ware het niet ergerlijk ze een naam te zien dragen die hen op bedrieglijke wijze binnenbrengt in een achtenswaardige familie? En, indien wij logisch willen zijn, waarom zou aan deze kinderen de hoedanigheid van oorlogswezen geweigerd worden wanneer diegene die bij de wet beschouwd wordt als hun vader, in dienst van het Land gestorven is, jaren voor hun geboorte?

Vanzelfsprekend zal het Parlement niet met een blij gemoed alle kinderen die meer dan driehonderd dagen na de ontbinding van het huwelijk van hun moeder geboren werden, in de staat van onwettigheid stellen, doch het is zeker dat het voorstel uitgaande van baron de Dorlodot zo logisch is, dat men niet bij deze overwegingen kan blijven stilstaan, zodra de vraag gesteld is zoals zij het was.

Alleen overgangsmaatregelen, kunnen door ons in aanmerking worden genomen en zo komt het dat bij het ontwerp dat u wordt voorgelegd, het kind dat vóór de inwerkingtreding van deze wet wordt geacht uit het sedert meer dan driehonderd dagen ontbonden huwelijk te zijn ontsproten, tenzij het gewettigd is of wordt, door de vader of de moeder erkend is of wordt, of tenzij zijn wettigheid in rechte wordt betwist.

Voegen wij hieraan toe, dat bij artikel 2 ook wordt bepaald dat, zelfs bij gebreke van erkenning door de moeder, het kind dat zijn staat van wettig kind verloren heeft, ten opzichte van zijn moeder de staat heeft van natuurlijk kind dat sedert de geboorte erkend is.

Ten slotte wijzen wij er op dat in dit artikel aan het openbaar ministerie het recht wordt verleend een vordering tot betwisting van wettigheid in te stellen, wat hem tot dusver was ontzegd.

Het ontwerp, zoals het door de Senaat werd overgemaakt, werd eenparig aangenomen, evenals dit verslag.

De Verslaggever,
Ch. GENDEBIEN.

De Voorzitter,
L. JORIS.